

РЕШЕНИЕ

№ 1394

гр. София, 05.03.2021 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 3 състав,
в публично заседание на 08.02.2021 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Ива Кечева

при участието на секретаря Мариана Велева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **14352** по описа за **2019** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административно-процесуалния кодекс (АПК) във връзка с чл.284-286 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража.

Образувано е по иск, предявен от Д. Т. М., ЕГН [ЕГН], изтърпяващ наказание лишаване от свобода в Затвора [населено място], срещу Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“, за заплащане на обезщетение за неимуществени вреди в размер на 100 лв., за периода от 02.12.2019 г. до 08.12.2019 г., за които се твърди, че са настъпили в резултат на незаконосъобразни бездействия на служители на ответната страна.

Ищецът твърди, че в периода от 02.12.2019 г. до 08.12.2019 г. търпял дървеници и хлебарки. Денонощно бил хапан, дървениците пълзели по дрехите му, а околните си мислели, че е „мизерник“. Ищецът посочва, че затворническата администрация не пръска и не му позволява да закупи и използва препарати срещу инсектите.

В проведеното открито съдебно заседание ищецът участва лично и се представлява от адв. И., която моли съда да уважи изцяло исковата претенция, която счита за основателна и доказана. Посочва, че от събраните по делото писмени и гласни доказателства се установява, че през процесния период в Затвора в С. е имало популации на дървеници, хлебарки и други кръвосмучещи насекоми, които са крайно вредни, тъй като разнасят зарази, каквито в затвора в С. има и се предават по кръвен път. Счита, че е изключително опасно и вредно тяхното наличие и нетретирането им

по подходящ начин. Твърди, че не са изпълнени указанията, дадени с представеното по делото предписание от 12.06.2017 г. на ГДИН, като предвиденият интервал от 7 до 10 дни професионално третиране, с професионални препарати, не е изпълнявано в продължение на три години, което е довело до наличието на тези популации на дървеници, в такова количество и такъв размер, че не са могли да бъдат обхванати подходящо. Счита за доказани вредите, претърпени от М., изразяващи се в силен стрес, тревожност, че не е могъл да спи, продължително безсъние, което е довело до нарушение на обичайния му начин на живот, включително и начина му на общуване с останалите. Поради това твърди, че ищецът е бил поставен в унижителни условия, многократно надвишаващи нормалния начин на пребиваване в затвора.

В писмен отговор, постъпил по делото на 24.02.2020 г., ответната страна, представлявана от юрк. Н. Д., изразява становище за неоснователност и недоказаност на претенцията. Твърди се, че от исковата молба не се установява неизпълнение на задължение, вменено със закона на ответника, с което да е нарушен чл. 3 от ЗИНСЗС. Липсва един от елементите на фактическия състав – наличие на претърпени вреди и на причинна връзка. Посочва се, че неимуществените вреди не се предполагат, а подлежат на доказване на общо основание, като в конкретния случай липсват доказателства за наличие на нарушено психично или физическо здраве, което да е пряка и непосредствена последица от действие или бездействие на ответника. Претендира се присъждане на юрисконсултско възнаграждение на основание чл. 78, ал. 8 ГПК. В проведеното по делото открито съдебно заседание ответната страна не се представлява.

Участващият по делото прокурор от СГП дава заключение, че исковата претенция е основателна и доказана, поради което моли да бъде уважена.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и приетите по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

Установява се, че Д. Т. М. е постъпил в Затвора С. на 16.02.2012 г. за изтърпяване на присъда лишаване от свобода от 18 години. Настанен е в 12-та група, спално помещение № 8

Съгласно договор, сключен на 13.11.2018 г. между ГДИН и лицензиран търговец [фирма], дезинсекция на сградите на ГДИН се извършва 6 пъти годишно, а дератизация – 2 пъти годишно. В становище от 17.02.20 г. от еколог при [фирма] е посочено, че дезинсекция на сградите се провежда на всеки 2 месеца, което би било достатъчно при спазване на всички санитарно – хигиенни мероприятия в секторите. При възникване на извънредни епидемиологични обстоятелства или увеличаване на популацията дружеството има ангажимент да проведе извънредни обработки в рамките на 48 часа.

Представен са протоколи за ДДД обработка, извършена от служители на [фирма] на помещенията в Затвора С. на 05.11.2019 г. и на 29.01.2020 г.

Според справка от 19.02.20 г., изготвена от началник сектор ФЛКР при Затвора С., периодът, който е посочен в исковата молба, е извън плановия график на проведените мероприятия по ДДД, а обработки са извършвани съгласно договора на 15.11.2019 г. и на 30.01.2020 г.

Установява се, че с предписание от 12.06.2017 г., издадено от инспектори при ГДИН, на началника на Затвора С. е предписано в срок до 10.07.2017 г. да организира извършване на конкретно посочени санитарно-хигиенни мероприятия, с цел трайно решаване на проблема с дървениците в корпуса на Затвора С..

От ответника е представено становище от д-р Т., директор на МЦ при Затвора С., неподписано и без дата на съставяне, в което е посочено, че в предписанието от 12.06.2017 г. не е определен срок, в който третирането в период 7-10 дни да бъде преустановено, поради което и с цел запазване здравето на лишените от свобода, през зимните месеци третирането било преустановено. Обработката на сградите се извършвала по график, съгласно договора, сключен с [фирма]

В представена по делото от процесуалния представител на ищеца декларация от 24.01.2020 г. С. В. Т., пребиваващ в Затвора С., 12-та група, заявява, че от 6 месеца живее в една килия с Д. М., който многократно му се е оплаквал от намиращите се в помещението дървеници и хлебарки. М. постоянно казвал, че не може да спи, бил изнервен и раздразнителен, което рефлектирало донякъде и върху Т.. Декларирал е, че от началото на м. декември до 24.01.2020 г. в килията не е пръскано срещу паразити.

По делото са изслушани показанията на С. В. Т., който заявява, че с ищеца са били настанени в една килия в продължение на около година. В периода от м. август 2019 г. до м. февруари 2020 г., когато преместили М. в П.. Свидетелят заявява, че в килията били настанени трима човека. По това време имало много дървеници и хлебарки, които хапели. Т. посочва, че от ухапванията получавали сърбежи и възпаления, от които ставали големи, зачервени петна. Д. се оплаквал от същите признаци доста често и един или два пъти ходил на доктор, за да му дадат някакви мазила. Свидетелят посочва, че по спалното бельо имало кърваво петно, ако по време на спането е убил някое насекомо. Предполага, че тези инсекти са кръвосмучещи. През деня нямало ухапвания, нощно време инсектите ставали по-активни, което изнервяло всички. Поради сърбежи от ухапвания било трудно да заспят. Т. разказва, че когато се събудел, Д. започвал да търси дървениците, събуждал и останалите в помещението и така се стигало до конфликт. Между тях имало напрежение в тази връзка. Свидетелят посочва, че в един момент с М. почти не си говорили, защото, ако си кажели нещо, щял да възникне конфликт. Заявява, че много пъти са пускали молби да бъде напръскано, но отговорът бил, че има график, който се изпълнявал. Д. непрекъснато пускал такива молби. Посочва, че малко преди нова година и след това започнали сами да купуват препарати, за да пръскат по-често и положението малко се нормализирало. Посочва, че Фирмите идвали на 4 месеца веднъж, като след пръскането нямало забележителен резултат.

Показанията на свидетеля са ясни, непротиворечиви и кореспондират с приетите по делото писмени доказателства, поради което съдът ги кредитира, като при преценката им отчита.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Искът за присъждане на обезщетение е предявен от процесуално легитимирано лице, което твърди, че в периода от 02.12.2019 г. до 08.12.2019 г., през който е излежавал присъда лишаване от свобода в Затвора С., е претърпял неимуществени вреди в резултат на незаконосъобразно бездействие на длъжностни лица от администрацията на Главна дирекция "Изпълнение на наказанията", което е юридическо лице към Министерство на правосъдието, с териториални структури, включващи затворите - чл.12, ал.3 ЗИНЗС.

Искът е предявен срещу надлежен ответник по чл.205 АПК вр. с чл.285, ал.1 от ЗИНЗС – Главна дирекция "Изпълнение на наказанията" – юридическо лице, осъществяващо прякото ръководство и контрол върху дейността на местата за

лишаване от свобода, с териториални служби, каквито са затворите.

Материалноправната уредба на твърдяното право се съдържа в чл.284, ал. 1 ЗИНЗС, който предвижда, че държавата отговаря за вредите, причинени на лишени от свобода и задържани под стража от специализираните органи по изпълнение на наказанията в резултат на нарушения на чл.3, регламентиращ изисквания към условията, при които се поставят осъдените лица.

Основателността на предявения иск предполага установяване наличие на следните материалноправни предпоставки: 1) акт, действие и/или бездействие на специализираните органи по изпълнение на наказанията, с които се нарушава чл.3 от ЗИНЗС; 2) настъпила неимуществена вреда в правната сфера на ищеца в резултат на нарушението. Неимуществената вреда се предполага до доказване на противното по силата на оборимата презумпция, въведена с чл.284, ал.5 от ЗИНЗС.

В чл.3, ал.1 ЗИНЗС се съдържа забрана осъдените да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Според втората алинея за нарушение на ал.1 се смята и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода, изразяващи се в липса на достатъчна жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна активност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждаат чувство на страх, незащитеност или малоценност. Изброяването е неизчерпателно.

Отговорността на държавата за причинените вреди по чл.284, ал.1 от ЗИНЗС е обективна и освобождава ищеца от тежестта да доказва вина на конкретно длъжностно лице. Обективният неин характер означава още, че държавата отговаря за вредите, причинени от нейните органи или длъжностни лица при изпълнение на административната дейност, които са последица от незаконосъобразните им актове, действия или бездействия, без значение дали са виновно причинени.

Предмет на разглежданата искова претенция е обезщетяване на претърпени от Д. М. неимуществени вреди – нарушено лично достойнство, неудобство, стрес и унижение, като последица от проявите форми на нарушения на чл.3 от ЗИНЗС вр. с чл.3 КЗПЧОС: наличие на вредители –дървеници и хлебарки, непредприемане на ефективни мерки за дезинсекция.

В чл.3 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи е прокламирано, че никой не може да бъде подлаган на мъчение, на жестоко, безчовечно или унижаващо отношение. По отношение на лицата, изтърпяващи наказание за извършени углавни престъпления, във вътрешното законодателство на страната това основно право е регламентирано с нормата на чл.3, ал.1 от ЗИНЗС, предвиждаща че осъдените не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко или нечовешко отношение. На това право на лишените от свобода съответства насрещното административно задължение, при изпълнение на наказанията да бъдат осигурени условия, обезпечаващи поддържането на физическото и психическото здраве и зачитане на правата и достойнството им (чл.2, т.3 от ЗИНЗС). „Нечовешкото“ или „унижаващо“ отношение предполага страдание или унижение, достигащи отвъд неизбежния елемент на страдание и унижение, свързан с дадена форма на легитимно третиране или наказание. Мерките за лишаване от свобода, според ЕСПЧ, могат често да съдържат такъв елемент, като държавата трябва да осигури на лишеното от свобода

лице условия, които са съвместими с уважението към човешкото достойнство, така че начинът и методът на изпълнение на мярката да не го подлагат на стрес и трудности с интензивност, която надминава неизбежното ниво на страданието, свързано със задържането.

Ищецът обосновава исковата си претенция с твърдения за наличие на дървеници и хлебарки в спалното помещение, в което е бил настанен в процесния период и недостатъчно обезпаразитяване.

От събраните по делото писмени и гласни доказателства се установи, че въпреки провежданите от администрацията дейности за дезинфекция и дезинсекция, в спалното помещение, в което ищецът е бил настанен в периода от 02.12.2019 г. до 08.12.2019 г., са били налице много дървеници и хлебарки. От показанията на свидетеля Т. се установява, че в помещението, в което са били настанени с М., проблемът е бил много сериозен, тъй като е имало много хлебарки и дървеници. Ищецът бил хапан, в резултат на което получавал сърбежи и възпаления и не можел да спи. Между свидетеля и М. възниквали конфликти и напрежение, тъй като били изнервени от нощните ухапвания от дървеници. Опитвайки се да ги открие и отстрани от себе си през нощта ищецът събуждал останалите лица, настанени в помещението. Според свидетеля М. непрекъснато пускал молби да бъде напръскано срещу инсектите, но отговорът бил, че има график, който се изпълнява. Фирмите идвали на 4 месеца веднъж, като след пръскането нямало забележителен резултат.

Ответникът не ангажира доказателства, които да опровергават твърдението за наличие на дървеници в спалното помещение, в което е бил настанен М.. Макар в отговора на исковата молба да е изразено становище за нейната неоснователност, ответникът не отрича обстоятелството, че в Затвора С. е налице сериозен проблем с вредители инсекти. По делото не бе предоставена никаква информация във връзка с твърдението за наличие на дървеници и хлебарки, както и за предприетите действия от администрацията за решаване на този сериозен проблем. В тази връзка следва да се посочи, че предприетите действия за обезпаразитяване, които се извършват шест пъти годишно или на всеки два месеца, не обуславят извод за изпълнение на задълженията на затворническата администрация за осигуряване на добри хигиенно-санитарни условия за лишените от свобода. Напротив, липсата на резултат от така извършваните дейности по дезинфекция, дезинсекция и дератизация, сочат на неизпълнение на това задължение, по отношение на достатъчно и качествено обезпаразитяване. Този извод се подкрепя и от представеното по делото предписание от 12.06.2017 г. от инспектори при ГДИН, съставено значително преди процесния период. По делото обаче не са ангажирани никакви доказателства за изпълнение на предписанията от началника на Затвора С., както и за предприемане на последващи действия с цел унищожаване на вредителите, включително чрез увеличение на честотата на дейностите по дезинфекция и дезинсекция. Този извод не се опровергава и от представеното по делото становище от д-р Т., директор на МЦ при Затвора С., което не е подписано и е без дата на съставяне и не съдържа никакви данни за предприети реални действия за справяне с проблема с наличието на вредни инсекти в помещенията на Затвора С.. Поради това съдът приема за установено неизпълнението на изискването за хуманно и неунизително отношение, изразяващо се неосигуряване на благоприятни и здравословни санитарно-битови условия и в частност недостатъчно обезпаразитяване. С оглед гореизложеното съдът приема, че искът е частично основателен. Ищецът е претърпял неимуществени вреди, които са следствие от

нарушаване на общата забрана на нечовешко и унижително отношение. Установеното недостатъчно обезпаразитяване, довело до постоянно наличие на дървеници, причиняват емоционален стрес, безпокойство, чувство на унижение и безизходица – неимуществени вреди, подлежащи на обезщетение. Законодателят приема, че поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода” уронва човешкото достойнство или поражда чувство на страх, незащитеност или малоценност. Неизпълнението на задължението на администрацията за осигуряване на добри и здравословни санитарно-битови условия, чрез достатъчна и качествена дезинсекция, довело до наличието на дървеници, обуславят извод за „нечовешко” и „унижително” отношение спрямо ищеца, като превишават целите на изтърпяване на наказанието. Налице е причинна връзка между бездействието и неимуществените вреди - поставянето на ищеца в неблагоприятни условия само по себе си представлява третиране, способно да породи у него емоционално и морално страдание, стрес и безпокойство. При наличие на нарушение на някоя от посочените в чл.3 от ЗИНЗС хипотези, настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното (чл. 284, ал.5 от ЗИНЗС).

Размерът на дължимото обезщетение за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен в съответствие с чл.52 ЗЗД. Спазването на принципа на справедливостта като критерий за определяне паричния еквивалент на моралните вреди изисква размерът на обезщетението да бъде определен от съда с оглед на всички установени по делото факти и обстоятелства, касаещи начина, по който незаконосъобразната административна дейност се е отразила на увреденото лице и при отчитане икономическия стандарт в страната към момента на увреждането. Следва да бъде съобразено и пилотното Решение на ЕСПЧ от 27.01.2015г. по делото "Н. и други срещу България", съгласно което паричната компенсация като форма на обезщетение за претърпени неимуществени вреди, не трябва да бъде в неразумен размер в сравнение с присъжданията за справедливо обезщетение, определени от ЕСПЧ по силата на чл. 41 от Конвенцията в подобни случаи, като насока в това отношение могат да служат принципите, изложени от ЕСПЧ в пилотното решение, а именно фундаменталния характер на правото на всяко лице да не бъде подлагано на нечовешко или унижително отношение, от една страна, а от друга времето, през което лишеният от свобода е бил поставен в условия на нечовешко и унижително отношение по смисъла на чл. 3 от ЕКПЧОС, като най-важния фактор за оценка на претърпените вреди.

В случая, като се отчете обстоятелството, съставляващо проявление на нарушението на чл.3, ал.1 във вр. с ал.2 ЗИНЗС –лоши санитарно-хигиенни условия, проявени в наличието на дървеници; период на исковата претенция (времето, през което ищецът е бил поставен в условия, унижаващи човешкото достойнство); характерът и невисокият интензитет на породените страдания и негативни преживявания, без конкретно увреждане на здравето (физическо или психическо) от установеното нарушение на чл. 3, ал. 1 вр. ал. 2 ЗИНЗС и при прилагането на чл. 284, ал.2 ЗИНЗС, съдът приема, че искът следва да бъде уважен при определяне на обезщетение за претърпени неимуществени

вреди в размер на 50 лв. В останалата част за сумата над 50 лв. до пълния размер на претенцията от 100 лв. искът е неоснователен и недоказан, поради което следва да се отхвърли.

При този изход на спора и на основание чл. 10, ал. 3 ЗОДОВ ответната страна следва да бъде осъдена да заплати на ищеца, направените разноски в хода на съдебното производство. Съобразно уважената част от исковата претенция в полза на страната следва да се присъди адвокатско възнаграждение в размер на 250 лв., платено съгласно представен договор за правна защита и съдействие от 18.09.2020 г.

На основание чл. 10, ал. 4 от ЗОДОВ и съобразно отхвърлената част от иска в полза на ответника следва да се присъди юрисконсултско възнаграждение съгласно чл. 78, ал. 8 ГПК вр. чл. 37, ал. 1 ЗПП в размер на 100 лв., съобразно чл. 24 от Наредбата за заплащането на правната помощ.

Воден от горното Административен съд София – град, I-во отделение, 3 състав,

РЕШИ:

ОСЪЖДА Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ да заплати на Д. Т. М., ЕГН [ЕГН], обезщетение за неимуществени вреди в размер на 50 /петдесет/ лева, за периода от 02.12.2019 г. до 08.12.2019 г., претърпени от противоправни бездействия на служители на ответника, изразяващи се в неосигуряване на нормални санитарно-хигиенни условия –недостатъчно обезпаразитяване, както и сумата от 250 (двеста и петдесет) лева, представляваща разноски по делото, като **ОТХВЪРЛЯ** предявения иск, в частта за сумата над 50 лв. до пълния му размер от 100 лв.

ОСЪЖДА Д. Т. М., ЕГН [ЕГН], да заплати на Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ сума в размер на 100 (сто) лева, представляваща юрисконсултско възнаграждение.

Решението може да бъде обжалвано пред тричленен състав на Административен съд София – град, в 14-дневен срок от съобщаването му на страните.

СЪДИЯ: